

Officerstidningen

Medlemstidning för Officersförbundet

nr 1 2009

Jakt på flygtimmar i norr

Nederländerna:
Yrkesförsvaret gav 7000 vakanser

Pirat – lönsam
karriär i Puntland

Opinion 2008: Så tycker
svenska folket om försvaret

innehåll.

LEDARE

- 3 Hela familjen gör utlandstjänst!

NYHETER

- 4 Delad styrelse bejaktar slopad plikt, Ny diskrimineringslag
5 Officersförbundet stöder veteranutredningen
6 Arbetstidsavtal för specialistkurser ska utvärderas, Förbundets styrelse lärde om jämställdhet, Skatteverket justerar utlandsersättningar

FÖRBANDSBESÖK: F21

- 8 Jakt på flygtimmar i norr
11 Facken enades mot nedläggningshot

REPORTAGE

- 12-13 Från Folk och Försvar: Det fredliga Europa – vår nya dogm
20 Kaukasus i stormakternas fokus
22 Opinion 2008: svenskarna vill se mer resurser till försvaret

ANALYS: YRKESFÖRSVAR

- 14 Nederländerna: Yrkesförsvaret kämpar med 7000 vakanser
14 50 000 unga veteraner i Nederländerna
16 Sex av tio rekryter sällas bort

ANALYS: SJÖRÖVERI

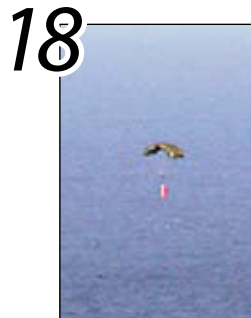
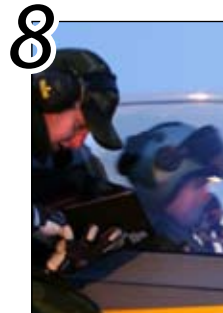
- 18 Sjöroveri i vår tid

FÖRBUNDSNYTT

- 24 Notiser från Försvarsmaktens personalansvarsnämnd
25 Förtjänstmedaljörer och stipendiater utsedda

DEBATT OCH INSÄNDARE

- 26 Försvarets grundfrågor måste analyseras

Förbundsdirektör
Peter Löfvendahl

Stf kanslichef
Johan Molin

Kamrer
Susanne Skäfte

Assistenter
Barbro Kristiansson
Berit Fekete

Ombudsmän
Pelle Avelin
Patrik Larsson
Conny Jansson
Mikael Boox (tjänstledig)
Mikael Kenttälä
Anne-Charlotte Hartmann
Bjarne Hald (vikarierande)

Medlems- och försäkringservice
Monica Hornegård
Susanne Bredberg
Telefonstängt
onsdagar, fredagar

Förhandlingschef
Niklas Simson

Informations-, press- och webbansvarig
Björn Lundell

Chefredaktör och ansvarig utgivare Officerstidningen
Björn Lundell

Informatör
Daniel Skoglund

Informationsassistent, redaktionssekreterare
Sandra Lang

Officersförbundets förtroendevalda revisorer:
Torbjörn Ekelund
Leif Vesterberg

Adress:
Officersförbundet
Box 5338
102 47 Stockholm

Tel: 08-440 83 30
Fax: 08-440 83 40
E-post:
kansliet
@officersforbundet.se

FÖRBUNDSREVISORER

Peter Löfvendahl
Arbete: 08-440 83 56
Mobil: 070-580 51 07
peter.lofvendahl@officersforbundet.se

OMSLAGET
Foto: Daniel Skoglund

ANSVARIG UTGIVARE

Björn Lundell
Tel: 08 - 440 83 48
bjorn.lundell@officersforbundet.se

TF CHEFREDAKTÖR
Daniel Skoglund
08-440 83 49
daniel.skoglund@officersforbundet.se

REDAKTIONS-SEKRETERARE
Sandra Lang
Tel: 08 - 440 83 34
sandra.lang@officersforbundet.se

ADRESS
Förbundskansli/
tidningsredaktion
Box 5338
102 47 Stockholm
Besök: Sturegatan 15, 4tr

TELEFON
Växel 08 - 440 83 30

TELEFAX
08-440 83 40

LAYOUT
PageLine AB

TRYCK
Ljungbergs tryckeri
Klippan

MANUSSTOPP
Officerstidningen
Nr 2 9 februari
Nr 3 16 mars

ANNONSER
Irmér Media AB
Tel: 08-742 10 08
info@irmermedia.com
Annons bOKas senast 1 vecka före redaktionellt manusstopp. "Medlemsannonser" (bostad, uniform, etc. till redaktionen)

INSÄNDARE
Insändare som överskrider 3 000 tecken inklusive blanksteg tas ej emot.
Redaktionen ansvarar ej för insänt, icke beställt, material.
Eftertryck utan skriftligt tillstånd från redaktionen förbjudes.

Frågor kring medlemskap, medlemsavgifter och försäkringar

Monica Hornegård
08 - 440 83 53
Susanne Bredberg
08 - 440 83 58
(Telefonstängt onsdagar och fredagar)

Frågor kring löne- och anställningsvillkor, rättshjälp, facklig utbildning mm

Ombudsmän Medlemsstöd:
08 - 440 83 30

Frågor till Officerstidningens redaktion

Chefredaktör,
ansvarig utgivare:

Björn Lundell
08 - 440 83 48, 070-552 92 19
Redaktionssekreterare:
Sandra Lang
08 - 440 83 34, 070-654 45 00

Frågor kring information, press och hemsida
Björn Lundell 08 - 440 83 48,
070 - 552 92 19

PRESIDIUM

Förbundsordförande
Lars Fresker
Tel: 08 - 440 83 47
Mobil: 0706-28 25 81
lars.fresker@officersforbundet.se

1. Vice förbundsordförande
Thomas Malmström
Tel: 08-514 39 512
thomas.malmstrom@officersforbundet.se

2. Vice förbundsordförande
Johnas Mård
Tel: 0455-853 27,
Mobil 0703-20 23 49
johnas.mard@officersforbundet.se

OFFICERSFÖRBUNDET

Hela familjen gör utlandstjänst!

Officersförbundet lämnade i slutet av januari sitt remissvar på veteranutredningen. En utredning som föreslagit många bra och konkreta åtgärder för att Sverige skall få ett bra stöd till dem som deltar i internationella insatser. Bland annat föreslås en veteranavdelning inrättas inom Försvarsmakten som ska få till uppgift att ha huvudansvaret för att leda och koordinera ett veteranprogram. Utredningen och förslaget om ett veteranprogram har överlag bemötts positivt av berörda parter. Inte en dag för tidigt, menar de flesta.

Stöd till familjen

Men utlandstjänsten berör fler än bara de soldater och officerare som de facto tjänstgör. Här hemma finns familjerna och för dem innebär utlandstjänsten många gånger en svår påfrestning. Officersförbundet gjorde i våras den första kvantitativa undersökningen av familjernas upplevelser av utlandstjänstgöringen. Bland annat visar vår undersökning att fyra av tio anhöriga upplevt någon form av psykiska eller fysiska besvär kopplat till utlandstjänsten. Det visar att behovet av psykosociala stödåtgärder för de anhöriga är stort.

Vidare visar undersökningen, att bland dem som gjort internationell tjänst och har barn under åtta år, så är det fler som är negativa än positiva till fler utlandstjänstgöringar. Familjernas missnöje och motstånd till ytterligare utlandstjänster, är något som Försvarsmakten måste ta på största allvar, om man vill få soldater och officerare att åka på upprepade insatser under en begränsad tid. Att tvinga individen att välja mellan familj eller insats är en intressekonflikt med bara förlorare.

Officersförbundets anhörigrapport ges stort utrymme i veteranutredningen och många av de förslag till åtgärder som Officersförbundet föreslagit bejakas också av veteranutredaren. Utpekade kontaktpersoner för anhöriga, riktade informationsinsatser till barn samt en gemensam anhörigpolicy som gäller för alla missioner är några av förslagen.

Tyvårer verkar ledande personer inom Försvarsmakten inte vara lika övertygade

om behovet av att ge familjerna rätt förutsättningar för att klara utlandstjänsten. ”Vi anställer inte familjer utan soldater”, är Försvarsmaktens svar på kritiken från de anhöriga. Om inte Försvarsmakten ändrat uppfattning i elfte timmen, så är det i anhörigfrågan som vi från Officersförbundet får lägga vårt krut.

Internationella erfarenheter

Officersförbundet är på väg mot ett medlemskap i Euromil. Den organisation som verkar på EU-nivån för att tillvarata och utveckla de uniformerades intressen i Europa. Det finns mycket att göra tillsammans i en europeisk intresseorganisation och ett av de områden där vi i Sverige har att lära mest är inom området ”före-under-efter” insats. Ett tydligt exempel är de särskilda familjestödsorganisationer som finns etablerade både i Europa och i Nordamerika. I dessa länder har man insett att officerarna och soldaterna gör ett bättre jobb om deras familjer mår bra och att det finns ett gott stöd under deras tjänstgöring.

Det kan synas märkligt att Försvarsmakten, som i nästan alla andra frågor vill anpassa vårt försvar till en internationell standard, väljer att blunda för behovet av ett rejält familjeprogram. Det är hög tid att Sverige anammar det synsätt som finns i många andra länder, att officerarnas och soldaternas familjer betraktas som en del av utlandsstyrkan och att ett gediget anhörig- och familjeprogram prioriteras i det fortsatta omhändertagandet av veteranutredningens förslag.

Familjen en viktig pusselbit

Även om det formellt sett stämmer att Försvarsmakten inte anställer familjer utan soldater, så påverkar utlandstjänsten i praktiken hela familjen. Och vill Försvarsmakten nå fram till målet om en ökad insatsfrekvens för officerare och soldater är familjestödet den kanske viktigaste pusselbiten. Och om man gör sig besväret att lyssna på vilka stödåtgärder som verkligen efterfrågas av familjerna inser man snabbt att det inte behöver kosta så mycket. Det är snarare fråga om en attitydförändring.

Att fortsätta att sätta huvudet i sanden och inte acceptera familjernas betydelse för de tjänstgörande vore att riskera personalförsörjningen till de internationella insatserna.

Lars Fresker

*Förbundsordförande
Sälen, 19 Januari 2009*

Foto: Ulf Lööke

Delad styrelse bejaktar slopad plikt

Foto: Lasse Sjögren – Försvarets Bildbyrå

Mönstring på Pliktverket, Näsbypark.

Det kan vara möjligt att slopa värnplikt och totalförsvarsplikt och ersätta den med frivillig tjänstgöring. Det skriver Officersförbundet i sitt yttrande över delbetänkandet "Totalförsvarsplikten i framtiden."

I Officersförbundets yttrande framhålls samtidigt ett antal farhågor. För att systemet med frivillig rekrytering ska fungera krävs att statsmakten tilldelar resurser, både till utökad ersättning till de som väljer att tjänstgöra och att För-

svarsmakten tillåts ge de frivilliga en påkostad utbildning.

– Det här är förbundets preliminära ställningstagande. Vi kommer med ett definitivt svar då slutbetänkandet blivit klart. Där hoppas vi få se hur regeringen tänkt skapa en helhetslösning. För det är viktigt, här måste regeringen skapa ett system som hänger ihop hela vägen, säger Officersförbundets ordförande Lars Fresker.

Lars Fresker tillägger att styrelsen för Officersförbundet är splittrad i frågan om pliktens vara eller inte vara:

– Min bedömning är att styrelsen i denna fråga speglar officerskollektivets delade åsikt vad gäller plikten. Vissa av oss är positiva till plikten, andra anser att det är ett mindre lämpligt system, säger Lars Fresker.

De risker som lyfts fram i yttrandet är bland andra att urvalet blir för litet för att kunna bemanna kvalificerade tjänster, att frivillighet kan leda till få kvinnor och medborgare med annan etnisk bakgrund, samt att försvarets folkförankring riskerar att urholkas.

Daniel Skoglund

Ny lag om diskriminering

Den 1 januari trädde den nya diskrimineringslagen i kraft. Den nya lagen kan få inverkan på Försvarsmaktens planer att förändra åldersstrukturen på sin personal. Dessutom höjs bötesbeloppet vid diskriminering.

Diskrimineringslagen ersätter de tidigare sju diskrimineringslagar som fanns och innehåller dessutom två nya diskrimineringsgrunder; ålder och könsöverskridande identitet eller uttryck. Dessutom införs en diskrimineringsersättning med högre ersättningsnivåer än det tidigare skadeståndet.

Med den nya lagen fick Sverige även en ny myndighet, Diskrimineringsombudsmannen, som ska bevaka att lagen följs. Diskrimineringsombudsmannen ersätter de fyra tidigare ombudsmännen HO (handikappombudsmannen), DO (ombudsmannen mot etnisk diskriminering), JämO (jämsällhetsombudsmannen) och HomO (ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning).

Foto: DO

Katri Linna, chef för nya DO.

Inverkan på försvaret

För Försvarsmaktens räkning kan den nya diskrimineringsgrunden ålder få inverkan på myndighetens planer att åldersväxla sin personal.

– Eftersom ålder från och med årsskiftet är en diskrimineringsgrund, blir det svårare för arbetsgivaren att hänvisa till "felaktiga åldersstrukturer" när man vill göra sig av med personal. På Officersförbundet håller vi på att analysera den nya lagstiftningen för att ta reda på vilka faktiska konsekvenser den

får säger Pelle Avelin, ombudsman på Officersförbundet.

Syftet med att slå ihop flera lagar till en, har enligt regeringen, varit att det ska bli lättare att få en överblick över lagstiftningen. Jämsällhetsminister Nyamko Sabuni menar att det nu finns ett mer heltäckande skydd mot diskriminering och att det höjda skadeståndet kommer att avskräcka från diskriminering.

Lagstiftaren får kritik

Den nya lagen har dock kritiserats från flera håll. Lena Svenaeus, tidigare JämO, skriver i en kritisk debattartikel i Göteborgsposten, att den nya lagen innebär motsatsen. Hon beskriver den nya lagstiftningen som "ett lapptäckande av paragrafer och oavslutade kanter". Skyddet mot åldersdiskriminering ger hon inte heller mycket för. "I den nya diskrimineringslagen föreslås en vidsträckt och opreciserad möjlighet till att göra undantag relaterat till just ålder. Undantagen lär bli regel", skriver hon.

Björn Lundell

Officersförbundet stöder veteranutredningen

Fredagen den 23 januari gick remisstiden ut för den veteranutredning som genomförts av Allan Widman (fp). Nu ska remissvaren analyseras och därefter ska förhoppningsvis utredningen mynna ut i ett antal direktiv som förbättrar stödet till personalen och deras familjer före, under och efter en internationell militär insats.

Officersförbundet är i sitt remissvar överlag väldigt positivt till utredarens förslag. Förbundet ger sitt bifall till förslagen om en veteranadministration med uppgift att samordna och förbättra stödet till tidigare tjänstgörande i Utlandsstyrkan. Man är också positivt inställd till det familjeprogram som utredaren föreslår. Men förbundet understryker i sitt svar, att det är viktigt att Försvarsmaktens skyldigheter mot de anhöriga tydligt framgår i kommande regleringsbrev. Annars riskerar utredarens intentioner med familjeprogrammet att inte uppfyllas, tror förbundet.

– Försvarsmaktens uttalanden om att man inte anställer familjer utan enbart soldater, tyder på att man inte riktigt förstått frågans

allvar, säger Mikael Kenttälä, ombudsman på Officersförbundet.

Rätt förutsättningar bättre än tvång

I veteranutredningen föreslås också tjänstgöringsskyldighet för både civil och militär personal i Försvarsmakten. Utredaren föreslår också en policy som anger den förväntade insatsfrekvensen för den anställde. Officersförbundet konstaterar i sitt remissvar att det saknas forskning på området om insatsfrekvens och efterlyser en fördjupning på det området och föreslår också att man ser över insatstiden på sex månader. Erfarenheter som dragits från de danska insatserna i Irak och Afghanistan har gjort att man där diskuterar ifall fyra må-

nader kanske är en mer optimal tjänstgörings-tid. Mikael Kenttälä tror inte heller att ett obligatorium är rätt metod för att säkerställa rekryteringen till Utlandsstyrkan. Han tror snarare att det handlar om att ge personalen och deras familjer rätt förutsättningar i form av familjestöd, bättre stöd och uppföljning med mera.

– Får den anställde och dennes familj rätt förutsättningar att klara uppgiften kommer Försvarsmakten inte ha några problem att personalförsörja de internationella insatserna, säger Mikael Kenttälä.

EG-rätten överordnad svensk lagstiftning

Utredaren föreslår även att personalen som deltar i internationella insatser ska vara undantagna från arbetstidslagen även under utbildningen. Officersförbundet har i sitt remissvar konstaterat att en sådan lagändring sannolikt strider mot EG-direktivet om arbetstid. I dagsläget finns det inget stöd i EG-rätten för ett generellt undantag från gällande arbetstidsregler för försvarsanställda och EG-rätten är i det här avseendet överordnad svensk lagstiftning.

Björn Lundell

Patria Helicopters AB

Service center: AgustaWestland • Bell Helicopter • Eurocopter • NHI-ICS Service provider

Our Core Business

Life cycle support

Components

Airframes

- Line and Base maintenance
- Fuselage rebuilt and repair, fixture programs

- Dynamic Components Overhaul
- Hydraulics, Electromechanics and Accessories
- Special Repairs & Blue epoxy recoating

Capability

- Full Customer Service
- Helicopter maintenance & dynamic components overhaul
- Exchange unit programs
- Spare Parts
- Service Support Agreement & PBHR contracts
- Airframe refurbishments and upgrades
- Equipment Integration
- DOA modifications

Patria Helicopters - Sales and Customer Support
customersupport@patria.fi

EASA part 145 - FAA Repair Station
 RML Military Approval

Foto: Maria Kvarnmarker/FBB

Kurser för specialistofficerare på flera skolor har nu undantag från arbetstidsreglerna. På bilden syns (fr v) Robin Söderling, Ulf Johnson, Carl-Adam Markborn, specialistofficerare som nu går instruktörskurs för stridsfordon 9040.

Arbetstidsavtal för specialistkurser ska utvärderas

I januari ryckte specialistofficerare in på yrkes och befattningskurser på flera förband. Specialistofficerare på MSS, LvSS och ArtSS, har undantag avseende arbetstidsregleringen, enligt ett avtal slutet den 16 december 2008 mellan Officersförbundet och Försvarsmakten (FM). Men fortfarande skall den genomsnittliga veckoarbetstiden vara 40 timmar.

I det ursprungliga avtalet mellan FM och Officersförbundet från den 20 november förra året rörde endast specialistofficerare på MSS.

– När vi skickade ut information om det första avtalet fick vi genast reaktioner. Dels blev det klart för oss att fortsatt specialistofficersutbildning bedrevs på flera platser i landet, inte bara på MSS, dels förstod vi att klasserna innehöll både taktisk-operativa-

och specialistofficerare. Då kontaktade vi åter Försvarsmakten för att få ett nytt avtal anpassat för de nya ingångsvärdena, säger Niklas Simson, förhandlingschef på Officersförbundet

Avtalet innehåller fortfarande vissa ramar för arbetstiden. Schemat för kursen ska ges ut innan kursstart. Kursprogrammet ska fortfarande inte innehålla mer än 40 arbetstimmar per vecka.

Avtalet innebär också att parterna under våren 2009 ska genomföra en uppföljning av hur avtalet tillämpats och vilka erfarenheter som dragits. Om någon medlem har synpunkter på avtalets utformning eller tillämpning är den välkommen att kontakta Patrik Larsson på kansliet som är ansvarig för Officersförbundets del av uppföljningen.

Daniel Skoglund

Se även insändaren på sidan 25.

Förbundets styrelse lärde om jämställdhet

Officersförbundets förbundsstyrelse genomgick den 13–14 januari en kurs i jämställdhet. Utbildningen följde det så kallade JGL-konceptet, vilket står för: jämställdhet, göra, lära och som lånar sin form från den kända UGL-utbildningen. JGL innehåller mycket diskussioner och övningar i grupp. Dessutom ges föreläsningar med statistik avseende bland annat könsfördelning på arbetsmarknaden, biologiska skillnader och vanliga myter kring det.

– Det här ger oss i styrelsen en möjlighet att avdramatisera ämnet. Ibland kanske någon känner att ”vadå jämställdhet, det kan

väl inte jag prata om som medelålders man”, men det här är minst av allt en kvinnofråga. I ett så mansdominerat yrke som vårt vilar det i allra högsta grad ett ansvar på männen att hålla jämställdhetsfrågan vid liv, säger Lars Fresken, ordförande i Officersförbundet.

Tanken är att styrelsen, utifrån den fördjupade kunskapen, ska kunna fortsätta med att arbeta in jämställdhetsparametrar i avtalsarbetet, i sitt interna arbete och i styrningarna till hur kansliet samverkar med Försvarsmaktens ledning.

Daniel Skoglund

Skatteverket justerar utlandsersättningar

Skatteverket har i sedvanlig ordning justerat nivåerna för de skattefria kostnadstilläggen och traktamenten för utlandstjänstgöring för 2009.

Utlandstraktamentet, som är en ersättning för ökade matkostnader vid utlandstjänstgöring, har höjts något. För Afghanistan har beloppet exempelvis höjts med sju kronor till 456 kronor om dagen och i Belgien med 14 kronor till 510 kronor per dag. Vid tjänstgöring inom utlandsstyrkan dras normalt 85 procent av traktamentet av.

Traktamente kan ändras

Det är möjligt att traktamentesbeloppen justeras under 2009 om den svaga kronan består.

– Det har aldrig tidigare hänt att vi har ändrat traktamentesbeloppen under innevarande år på grund av valutaförändringar. Men, om dagens exceptionella kronförsvagning står sig så kommer vi att höja nivåerna, säger Mikael Sindahl, rättslig expert på Skatteverket.

Även de skattefria beloppen för medföljandetillägg och merkostnadstillägg har justerats. För att tilläggen ska utbetalas krävs att arbetstagaren faktiskt har de specificerade utgifterna under sin vistelse. Högsta totala belopp är 12 483 kronor för 2009, en höjning med 525 kronor jämfört med 2008.

För de flesta länder har gränsen för skattefria tillägg per månad höjts, förutom något enstaka land, exempelvis Island, där beloppen sänkts med 3952 kronor för en vuxen person.

Daniel Skoglund

Solutions to make
your mission safer.

The modern troop has missions everywhere: Especially under water you have to rely on your equipment to achieve your mission objectives. The Dräger diving equipment Dräger LAR VII provides breathing gas under water. Dräger Safety offers solutions for different other applications: The respirator mask Dräger M2000 provides clean breathing air on land, the Dräger Colpro ventilation system vents buildings, tents and mission vehicles. Detection and analysis is done with the Dräger Multi IMS and detector tubes. Dräger Safety – your competent partner for breathing clean air to make your mission safer.

www.draeger.com

PIONEERING SOLUTIONS >>

- Detection
- Personal Protection
- Diving Technology
- System Technology
- Services

Drägersafety

5605-2008

Jakt på flyg

F21, december 2008, klockan 0745, Kallax. Snön täcker flygfältet och molnen ligger lågt. I lektionssalen sitter andra flygunderhållskompaniet samlat för ordergenomgång. Fyra flygplan ska ut på linjen denna morgon. Idag kan bli sista flygdagen för F21 i år, om tekniken och vädret är på humör. Om inte, blir det fler dagar i kylan.

Löjtnanterna Erik Normark och Peter Schmaltz, kallad Schmale, får för dagen ansvaret för flygplan 272, ett JAS 39 Gripen av senaste modell, C/D-modellen. Den modell som hela flottiljen numer är omskolad till.

Erik och Schmale tillhör F21:s största enskilda officersgrupp – flygteknikerna – vars uppgift är att hålla flygplanen i flygbart skick. Medan Schmale har gjort några år på flottiljen är Erik relativt ny. Erik hör till den berömda officerskullen 03/05. Den årskull som fick reda på hur begreppet anställningsgaranti kan tolkas – bland annat som en garanti för att inte nödvändigtvis bli anställd, efter avslutad utbildning – ett resultat av försvarsbeslutet 2004.

– Men för min del var det aldrig något större problem, bristen på flygtekniker gjorde att det gick snabbt att komma tillbaka, säger Erik.

Ut i kylan

Ute i den uppvärmda och väl upplysta hangaren står JAS-flygplanen uppradade. Erik och Schmale gör en grundkontroll: bränsle, hydraulik, magneterna som indikerar metallspån i oljan, kollar mjukvaran så att inga mystiska felkoder dyker upp, drar några av raketstolens tre säkringar.

Hangardörren öppnas och kylan utifrån strömmar in i den varma hangaren. Kallax har den egenheten att kylan är råkall, trots att temperaturen ligger kring minus tio. Anledningen är att Bottenviken i princip ligger i banänden.

– Vi har en fuktig kyla, tills Bottenviken fryser till, förklarar Schmale.

Flygplanet krokas upp till en lastbil som drar ut det på linjen som klargöringsplatsen kallas. Där vidtas de sista åtgärderna innan

Flygmekanikerna Erik Normark och Peter Schmaltz går igenom flygplanet mellan flygningarna.

planet taxas iväg av piloten för start. Idag ska fyra pass genomföras, om allt går som planerat. Två på förmiddagen och två på eftermiddagen. Med tre plan på första kompaniet och tre på andra, borde de dryga 20 timmars flygtid som återstår för året kunna avverkas idag.

– Nu är vi lite sena, piloten ska komma om 20 minuter, men det är inget problem, det är bara att vi rullar på som vanligt, säger Erik i förarhytten på lastbilen.

Som Formel 1

Klargöringsplats nummer fem består av en liten kur för mekanikerna, samt ledningar med flygbränsle. Flygplanet tankas upp, kontrollerar upprepas. Därefter kliver teknikerna in i värmekuren och väntan sätter in, tills piloten kommer från genomgångsrummet.

– Det här är drömyrket om man gillar teknik, säger Erik inne i kurens värme.

– Om du jämför mellan att jobba på en vanlig bilverkstad eller att jobba i ett formel 1-stall, får du skillnaden. Här jobbar du med den senaste tekniken och du måste verkligen

vara vaken och skärpt. Just nu har ju jag och Schmale ansvar både för flygplanet och för piloten, fortsätter han.

Erik har precis genomgått ett drygt år av ”on job training” – som det kallas på svenska – för att bli certifierad på JAS C/D. Efter den teoretiska utbildningen ska ett stort antal praktiska uppgifter lösas skarpt för att kontrolleras av sakkunniga. Då alla moment godkänts får teknikern certifikatet.

– En del serviceåtgärder är vanliga och dem klarar man av snabbt, men vissa uppgifter dyker inte upp regelbundet så de kan man få vänta på. Nu väntar jag bara på att certet ska tryckas och skickas, säger Erik.

De äldre teknikerna i andra flygunderhållskompaniet, de som hunnit jobba både med gamla Viggen-systemet och med JAS-systemet, anser att JAS-systemet är mycket annorlunda.

– Viggensystemet var statiskt. När du väl kunde det så var det inte så mycket som förändrades. Men med JAS är det helt annorlunda. Mjukvaran uppdateras hela tiden och när du hittat en lösning på ett problem så förändras systemet så att du måste hitta

timmar i norr

Foto: Daniel Skoglund

F21, Kallaxheden, december 2008. Under årets sista skälvande minuter ska de sista flygtimmarna dras i mål. Jas-flygplanen står redo i morgon. Om målet inte nås idag blir det fler mornar på den kalla linjen.

en ny lösning, säger en av teknikerna som just nu håller på att göra en så kallad D-service.

D-service genomförs då flygplanet flugit 100 timmar och som i sig tar ungefär en vecka. Statistiken från Försvarmaktens undersökningskommission visar att varje timme i luften kräver nästan 40 arbetstimmar av underhåll på marken.

Flygförarattityd

Flygföraren ger ett föga socialt intryck när han anländer, något som dock inte bekommer teknikerna. De vet att piloten befinner sig i det så kallade flygfönstret och inte ska pratas med, eller själv prata med någon om det inte är nödvändigt. Syftet är att flygföraren inte ska tappa fokus inför flygningen.

Efter en problemfri start vandrar linjens tekniker in till hangaren och fikarummet. Piloterna är borta i cirka en timme om inget oväntat sker. Varefter planen startar kan teknikerna glida mot fikarummet i hangaren för att diskutera dagens viktiga ämnen.

– Idag finns inte den attitydskillnaden mellan piloter och tekniker som fanns för

tio år sedan. Med den nya generationens piloter är det enkelt. De bjuder upp oss till sig och vi bjuder ner dem till oss. Mycket förändrades i och med att vi bytte över till 39-systemet, och att vi fick nya lokaler, säger en av Erik och Schmalles kollegor under fikarasten.

Riskfylld hangardrottning

Ett problem som uppstått vid omställningen från det gamla invasionsförsvaret är att upplaget av reservdelar har minskats märkbart. Väntan på reservdelar kan leda till att flygplan får stå länge. Och om reservdelar finns och något land som köpt Jas vill ha dem, ges utlandet prioritet. Det kan de flesta i fikarummet ha förståelse för, men det är fortfarande frustrerande.

– Här på kompaniet har vi en attityd av att ”vi ska fixa det, piloten ska ha ett flygplan.” Vi tullar aldrig på säkerheten, men om det går att kavla ut degen lite till, gör vi det. Vad det gäller reservdelar finns alltid risken att om vi har ett flygplan som står på grund av något fel, blir hon en hangardrottning – någon som vi plockar delar av för att hålla

de andra flygande, säger Erik.

– Vi loggar självklart allt så att det finns spårbarhet, men att reservdelarna inte finns gör att det krävs extra arbetsmoment i form av bortplockning och återmontering på hangardrottningen, vilket ökar risken för inverkan av den mänskliga faktorn, fortsätter han.

Flera nämner också att vakanserna gör att alla måste jobba hårt, det blir en hel del övertid och jour. Att hålla de grundläggande officersfärdigheterna, i form av skjutning och liknande, i trim blir också svårt med nuvarande arbetsbelastning. För flera i laget var det år sedan de höll i en AK. Produktion av flygtimmar är kärnverksamhet och prioriteras. Skulle några kollegor försvinna finns det ingen personalreserv att fylla på från.

Upp igen

Efter en kopp svart börjar flygpasset lida mot sitt slut. Teknikerna reser sig, kränger på sig stridsvästarna med radion och värmerockarna och beger sig ut för att ta emot flygplanen, tanka upp dem och göra dem redo för nästa pass. Det är en bra dag, även ►

Foto: Daniel Skoglund

Löjtnant Erik Normark och flygföraren uttyder felkoderna som visas i cockpit och diskuterar orsaker och lösningar.

- ▶ på grannkompaniet har de fått upp sina Jas, möjligheten att flottiljen drar iland sina flygtimmar under eftermiddagspassen börjar skönjas.

– Vi har ju haft några veckor med uselt väder, vi borde redan ha varit klara, säger Schmalles.

En enkel sak som gjort en stor skillnad på flottiljen, var när man införde flexibel lunch. Verksamheten tillåts styra lunchen. För ett antal år sedan så åt man på uppgjorda tider oavsett när flygplanen startade eller landande. När förbandet ändrade systemet, så att folk åt då det passade, gav det tydligt fler flygtimmar.

– Flexibel lunch gör att vi kan anpassa oss till verksamheten. Ibland kan man få äta lunch klockan elva, en annan dag klockan ett. Det är läget på linjen som styr, säger major Ulf Ohlsson, chef för andra flygunderhållskompaniet.

Problem med bränslet

Olika faller ödets lotter, även bland teknikerna på F21. Efter en enkelt åtgärdad felkod startar Erik och Schmalles JAS C/D nummer 272 även efter lunch. På linjen, bredvid Schmalles och Erik, sliter två kollegor med 265. Deras dag går inte lika smidigt.

Trots att de, innan dagens pass, har slitit hårt med att få flygplan 265 att vara redo

dyker oväntade problem upp i strid ström. Nu är det bränslesystemet som ger felkoder på en display på flygplanets styrbordssida. Koder som med hjälp av en pärm omvandlas från siffror och bokstäver till begriplighet. Bränslet har troligen ändrat volym på grund av temperaturskillnader, vilket leder till att bränsle måste pumpas ut. Men först måste lufttankningssonden kollas. När kollegorna kliver in i hangarens värme mellan flygpassen får 265:s två tekniker hålla värmen genom arbete.

Bekämpad över Storuman

Från stridsledningscentralen kan jaktledarna på F21 följa dagens övningar även om de för dagen inte leder flygverksamheten.

Erik och Schmalles flygplan, 272, ingår i B-styrkan för dagen, den röda sidan. Röd leds idag av en flygledare nere i Sveriges södra tassemarker. De två röda flygplanen har tagit en position vid Storuman. Fyra av de blå flygplanen flyger in från öster och försöker dra bort de två röda från målet, samtidigt som ytterligare en blå rote gör en lång omfattning i norr.

– Min gissning är att blå försöker dra bort den röda roten från Storuman för att den nordliga roten ska kunna flyga in från norr för att släppa sin last, säger jaktledaren på F21.

272 bekämpas efter några minuter, dyker

och avlägsnar sig från övningsområdet på låg höjd.

När 272 åter landar kämpar kollegorna fortfarande med flygplan 265. Efter nya kontroller och tankning av 272 avbryts dagens flygningar, innan sista passet genomförs. Flygräddningens helikoptrar kan inte garantera tillräcklig räckvidd på grund av isbildningsrisken i den fallande eftermiddagstemperaturen. Sista passet ställs in. Frågan på allas läppar är: Hur många flygtimmar producerade vi idag.

– Så himla retsamt om vi ska behöva snubbla på mållinjen, säger Erik.

Flera tekniker känner likadant. Det skulle vara skönt att få ha dragit iland årets flygproduktion idag. Osäkerheten varar i en dryg timme innan beskedet kommer från staben som räknat producerade flygminuter: Andra kompaniet är i mål. 2115 flygtimmar har producerats 2008.

Slitvargarna på golvet skulle inte ha något emot en snabb premie för ett väl genomfört värv:

– Då är det väl bara att ringa upp till staben och säga till dem att det duger med några Schwartzwald, säger löjtnant Ove Karlsson, tekniker vid kompaniet.

Daniel Skoglund

F21 – Facken enades mot nedläggningshot

Under 2008 fick Officersförbundet på F21 en oväntad uppgift: att stödja arbetsgivaren F21 i arbetet att framhålla varför arbetsplatsen borde finnas kvar.

– Alla ATO gick ihop och sade att "nu gör vi det här gemensamt", säger Leif Edström, ordförande i OF F21 och flygtekniker.

– Det var en riktig omruskningsgrej när vi fick kulan i pannan. Vi har inte kastat skit på någon annan, utan bara försökt berätta vad vi kan. Och om någon sedan sagt att det vi kunde inte räckte, eller behövdes, då fick det väl bli så, men det skulle ha känts hemskt om vi blev nedlagda utan att vi gjort vårt yttersta för att visa vad vi verkligen kan, säger Ove Karlsson, ledamot i styrelsen och flygtekniker även han.

Nedläggningshotet fick alla arbetstagarorganisationer (ATO) att enas. Man upp-vaktade riksdagsmän och kommunpolitiker. F21 samarbetade även med armékollegorna inom OF Bothnia i Boden.

– Vi talar gärna om Garnison Nord, fast det begreppet inte finns officiellt. Men det är lite så vi ser på det. Vår nya förbandschef var tydlig när hotet kom och det känns som att vi fick en bättre sammanhållning på förbandet av det här, säger Leif Edström.

Annars är förbandet F21 en riktig härva av olika förbands- och fack-tillhörigheter. Helikopterförarna på flygräddningen hör till helikopterflottiljen, några anställda lyder under FMLOG. Många av flygförarna är fackligt anslutna till Ledarna, vilket gör att F21 har ett eget OFRO FM-förbund för att koordinera Officersförbundet och Ledarna.

– Det här blir ju lite komplext och det är nog fortfarande lite svårt för våra medlemmar att förstå tror jag, säger Leif Edström.

Ovanligt förvirrat läge

Att avtalsrörelsen är lite rörig märks för OF F21. Ordföranden Leif Edström har varit engagerad fackligt i femton år och han anser att läget just nu är ovanligt förvirrat. Ledamoten Ove Karlsson håller med:

– Nu är jag ingen avtalsguru, men det känns konstigt när jag inte kan läsa i avtal och lagar och förstå vad som gäller, säger han.

OF F21 har i mitten av december skickat in 26 tvisteframställningar till Försvarsmaktens ledning. Det handlar om cirka 138 000 kronor i icke utbetald ersättning för ställningstjänst och jour.

En annan detalj som är på tapeten är omorganisationen av flygstridsledningen inom flygvapnet. All flygstridsledning skall organisatoriskt höra till LSS från och med den första januari 2009. Den arbetsmiljöutredning som gjorts om riskerna med omorganisationen anser arbetstagarerna och facket inte riktigt håller måttet. Därför har OF F21 gjort en anmälan med stöd av arbetsmiljölagen.

– Vi anser att riskanalysen brister. Det har gjorts en riskanalys där man skriver om olika saker att "det här är inget bra" men man vidtar inga åtgärder, säger Leif Edström.

Ove Karlsson.

Foto: Daniel Skoglund

Tid till engagemang

Enligt OF F21 har arbetsgivaren en positiv inställning till fackligt engagemang och de förtroendevalda får den tid de behöver för att lösa medlemmarnas behov, men officersföreningen anser dock att Försvarsmakten inte utbildar sina påtänkta förbandschefer på ett adekvat sätt:

– Jag har ju haft några chefer vid det här laget. Jag tycker att det är fantastiskt att vi kan utbilda högre chefer utan att de får en timmes utbildning i arbetsrätts- och arbetsmiljöfrågor. Det är verkligen fantastiskt. Men det ska man komma ihåg, att det är ju inte människorna det är fel på, det är systemet, säger Leif Edström.

Daniel Skoglund

De flesta verksamheter behöver säker elförsörjning

SAFT erbjuder ett brett program av batteri teknologier skräddarsydda för att möta krävande militära och civila behov. Laddningsbart NiCd och primära litium batterier har bevisad prestanda under många år i krävande applikationer runt om i världen. Den senaste litium-jon teknologin är framtagen för att kunna erbjuda en unik kombination av laddningsbarhet och en bred användningstemperatur i ett litet och lätt format.

Huvudkontor/försäljning:

Jungnergatan, Box 709, 572 28 Oskarshamn
Tel 0491-68 020, Fax: 0491-68 085

Teknik/försäljningskontor:

Illervägen 6, 352 45 Växjö
Tel: 0470-452 47, Fax: 0470-452 57

Leif Edström.

Foto: Daniel Skoglund

Folk och Försvar 2009:

Det fredliga Europa

Foto: Ulf Palm

Wilhelm Agrell talade om hur svårt det är att se saker som strider mot våra grundläggande uppfattningar.

På Folk och Försvars rikskonferens 2009 rörde frågorna sig kring det vanliga. ÖB förklarade Försvarsmaktens situation, försvarsministern hur den nu förda politiken ger ett bättre försvar. Det var de kända faktorerna ekonomi, uppgifter och reformerad personalförsörjning. Det talades om de internationella insatserna och behovet av koppling till bistånd för att insatserna ska bli långsiktigt framgångsrika. En talare försökte dock ta ett kliv tillbaka och ge en överblick över ramarna som vår försvarsdiskussion, ofta outtalat, rör sig inom.

Professor Wilhelm Agrell menade under Folk och Försvars rikskonferens i Sälen januari

2009 att en tankeförskjutning skett på den svenska politiska arenan. Agrell ansåg sig ha funnit det nya paradigmet, inte uttalat, utan mellan raderna i senaste årets försvarspropositioner. I det som inte skrivs ut men som ändå finns där som ett grundantagande.

– Det har ägt rum ett säkerhetspolitiskt paradigmskifte, det ägde rum 1998–2003. Det går i korthet ut på att det idag finns en stabil europeisk säkerhetsgemenskap. Den har förändrat maktspelen på ett positivt och irreversibelt sätt. Det här innebär att krig inom Europa uppfattas som omöjligt och, i förlängningen, gör utvecklingen att geopolitik blir irrelevant, sade Wilhelm Agrell.

– Vi har investerat mycket i EU. Men EU är och förblir en svag säkerhetspolitisk struktur, och har dessutom blivit svagare genom utvidgningen. Unionen innehåller

nu fler olika agendor och intressen. Ingen vet idag hur unionen skulle kunna klara av att hantera en svår konflikt.

Agrell sade att han inte driver tesen att i sig EU är dåligt, utan att hans tes är att unionen har övertagit neutralitetens roll i vår tankebild – som en grundsats som vi inte förmår analysera.

Insättning på banken

Tron på EU:s roll som fredsgarant och att vi ska hinna se illavarslande förändringar i tid för att hinna agera har i sin tur lett till att vi avvecklat det nationella försvaret som vi hade tidigare, till förmån för internationella insatser.

– Det här är kopplat till synen på Sveriges inbäddning i den europeiska säkerhetsstrukturen. Vi gör så att säga insättningar i den gemensamma säkerhetsbanken genom våra internationella insatser.

– Eftersom ett krig med nationella förtecken, inom det nya paradigmet, inte ses som möjligt så har också försvarsmakten upphört att öva nationellt försvar i stora förband, i samverkan med civila myndigheter.

Det är, enligt Agrell, intressant hur vi har prövat dessa teser efter kriget i Georgien. Enligt tesen att vi kan se förändringar – och anpassa oss därefter – borde kanske de grundläggande antagandena nu ifrågasatts på djupet, inte bara genom diskussioner kring Ryssland, men grundsynen på hur världen fungerar står kvar orörd.

– Enligt det första paradigmet borde kriget inte ha skett. Krig som politiskt instrument borde inte finnas, och det borde inte fungera, men det gjorde det ju, det gav Ryssland precis vad man ville ha.

Ingen framgångssaga

Hur lyckades egentligen EU:s fredsmäklare i Georgien? Enligt vissa politiker så visade ju det att EU var en stark säkerhetspolitisk aktör. Men enligt Agrell misslyckades EU. I stilleståndsavtalet fick exempelvis Ryssland rätt att genomföra i tid och rum och omfattning ospecificerade handlingar för att trygga sin rätt visavi Georgien. Politiken syftade enligt Agrell till en sak: Att de stora länderna inte ska hamna i konflikt

Idag – vår nya dogm

med varandra:

– Det här [EU:s förhandlingar] handlade om att ta duktighetspoäng inom EU. Ursäkra att jag säger som det är, men någon måste säga det.

Och Agrell menade att exempelvis de baltiska staterna fått ett uppvaknande av krisen:

– De baltiska länderna har nu insett att Nato inte har någon egentlig planering för att komma till undsättning. Sådant är svårt och övades årligen förut inom Nato, men nu övas det inte. Det beror på att även Natos politik bygger på paradigmskiftet.

Afghanistan-Georgien

Agrell jämförde med 1980 då han senast talade på rikskonferensen. Då hade en annan

försvarsberedning 1979 kommit fram till att avspänning rådde och militära hot inte var de primära. Även om man sade att det fanns vissa tecken på försämring ansågs de inte störa den övergripande bilden. Och på denna syn byggde politiken. Det fanns andra tecken, men de betraktades som sekundära saker. Inte ens den sovjetiska invasionen av Afghanistan 1979 ledde till omprövning.

– Det som inte skulle kunna hända, enligt dåvarande syn, hade nu hänt. Hur förklarar man då bort det, jo, man ser det som en enstaka händelse, men att avspänningens grundfundament finns kvar. Och det här upprepar man i ett års tid efter händelsen, sade Wilhelm Agrell.

Utifrån likheten i hur man resonerade både 1979 och 2008 manade Wilhelm Ag-

rell åhörarna att inte överskatta vår förmåga att observera skeenden som strider mot våra grundmurade uppfattningar om världens beskaffenhet.

Daniel Skoglund

Fotnot: Agrells anförande hölls på söndagen den 19 januari, konferensens första dag, ägnad åt diskussioner av det militära försvaret. Efter Agrells föredrag diskuterades både utvecklingen i Ryssland och försvaret av Sverige i flera inlägg. På måndagen diskuterades kopplingar mellan civila och militära insatser, samt deltagarna följde ett krisscenario kring en oljetankers förlisning i Östersjön. Tisdagen ägnades åt Sveriges roll i världen.

Idag kom 751 000 svenskar inte ens till start.

Vi erbjuder försäkringslösningar som innehåller snabbare sjukvård, omedelbar rådgivning och ett nätverk av hundratals specialist- och rehabiliterare.

Kontakta Monica Hornegård på Officersförbundets medlemservice på 08-440 83 53. Mer information och blankett för att teckna sjukvårdsförsäkring finns även på www.officersforbundet.se.

Länsförsäkringar
Stockholm

Den nederländska försvarsmakten har sedan 1997 baserats endast på anställd personal efter att värnplikten avskaffats. Över hälften av försvarsbudgeten går till personalkostnader.

Djungelövning i Surinam med nederländska marinkåren.

Nederländerna:

Yrkesförsvar kämpar

Efter tio år med yrkesförsvar kämpar den nederländska försvarsmakten idag med 7000 vakanser i en personalram om 40 000 militärt anställda. Samtidigt har försvaret lyckats leverera efterfrågade insatser, om än till ett högt ekonomiskt pris. Anders Waldén, Sveriges försvarsattaché i Nederländerna, analyserar här landets omställning från värnplikts- till yrkesförsvar.

Värnplikten i Nederländerna avskaffades 1996 och de sista värnpliktiga soldaterna ryckte ut 1997. Drivande faktorer i tiden var avsaknaden av möjligheter att kunna beordra personal i utlandstjänst, samt den

traumatiska efterbörderna av massakern i Srebrenica, där holländska förband kom att uppfattas som otillräckligt utbildade och tränade. I det nuvarande systemet kan den som till äventyrs skulle vägra att åka till en utpekad insats hamna i fängelse och därefter avskedas.

Drygt 10 år senare har den omstrukturerade, insatsinriktade nederländska försvarsmakten (NLFM) vunnit politisk respekt och åtnjuter för närvarande ett icke oansenligt folkligt stöd, 75 procent av befolkningen är positiva. Stora ansträngningar görs för att skapa säkerhet för den egna truppen i operationsområden, med hög skyddsnivå på förlägningscontainrar och fordon, en utvecklad underrättelsefunktion, eget

eldunderstöd för att skydda mot attacker i form av artilleri, attackhelikoptrar och flyg. NLFM har till följd av sitt stora och svåra åtagande inom Isaf fått oerhört stort genomslag i media.

Därför slutar personalen

För NLFM har åtagandet inom Isaf ställt alla tidigare erfarenheter på skam och inneburit tunga påfrestningar på personalen, i synnerhet inom armén. Personalkostnaderna har drivits upp bland annat för att kunna bemanna specialistbefattningar och att minska avgångarna. Högkonjunkturen, med stark konkurrens från det civila näringslivet, har inte underlättat vare sig rekrytering eller att behålla erfaren personal.

50 000 unga veteraner i Nederländerna

Nederländerna har en stor grupp veteraner. Bakgrunden är blandad, med överlevande soldater från andra världskriget och Koreakriget, till alla de "unga veteraner" som tjänstgjort i nutida fredsbevarande operationer.

Från att ha varit en organisation som enbart byggts på privata medel, har statsmakterna och försvarsmakten under den senaste 10 åren kommit att ge veteranerna allt större

uppmärksamhet. Veteranernas dag är numera ett årligt evenemang där kungahuset, regering och försvarsledning samt allmänheten är engagerade med parad och minneshögtid.

Den nederländska definitionen av veteraner omfattar bara personal som lämnat försvarsmakten. Veteranorganisationen har sin bakgrund i arvet efter det andra världskriget, striderna i Indonesien och Koreakriget (gamla veteraner), men inkluderar också alla som sedan 1979 tjänstgjort

i befattning i fredsbevarande operationer ("unga veteraner"). För närvarande finns ca 50.000 "unga veteraner" och antalet ökar för varje år.

Erbjuder stöd

När personalen lämnar försvarsmakten, lämnar man också en miljö där det finns stor förståelse för de förutsättningar som råder vid krishantering och krigsliknande förutsättningar, kamratskap mm, vilket inte alltid är friktionsfritt. Det handlar i

I Nederländerna har kraven vidgats för att klara rekryteringen. Hjälpmedel, såsom laserbehandling av en blivande pilot med synfel, acceptandet av personer med plattfot som istället för att ratas förses med inlägg och hjälp till fysisk, är exempel på anpassad träning.

Fotorn definieras i de två sista sidorna av Försvarsmakten.

med 7000 vakanser

Varför slutar personalen efter en tid i Nederländernas försvarsmakt? Försvarsledningens sammanvägda uppfattning efter att ha genomfört en rad undersökningar är att missnöjet hänger samman med:

- Att möjligheterna till påverkan på den egna karriärutvecklingen uppfattas som begränsad.
- Upplevelsen av obalans i förhållandet mellan arbetet och livet utanför yrket.
- Frustration över hur försvarsmakten leds och styrs, samt rådande arbetsförhållanden.

Måste utmärka sig

De slutsatser som man kommit fram till är att försvarsmakten i högre grad måste

vinnlägga sig om de anställda på alla nivåer, vinna de anställdas "hearts and minds". Det duger inte längre att vara en statlig arbetsgivare vilken som helst, försvarsmakten måste utmärka sig som en bra arbetsgivare. Att lyssna mera på de anställdas behov och utveckla individplaneringen, att på så väl högsta som på lägre nivåer på olika sätt söka understödja den positiva känslan av identitet och stolthet för yrkesrollen. Att förändra balansen mellan arbete och livet utanför yrket, genom att skapa viss rotation mellan utbildningsroll, operativ verksamhet, stabstjänst etc, att sträva mot ett generellt lägre operationstempo (1:4-1:5) och planera för ett mindre uttag av nätter borta från hemmet, (maximalt 450 dygn under en tre-

årsperiod). Att särskilt granska belastningen inom trånga specialistfunktioner och söka öka numerären anställda där för att minska trycket. Ny lönesättning och tillägg för att behålla dessa kategorier personal med erfarenhet (Tekniker, IT-personal, ingenjörer, flygledare, specialförband och piloter) har sammantaget lett till ökade personalkostnader om ca € 25 milj/år (ca 265 miljoner svenska kronor).

Anders G Waldén

Texterna är en redigerad version av en av Waldéns rapporter, "Den nederländska modellen, en förebild för Försvarsmakten?"; daterad 08-12-02.

korthet om erkänsla och skuld, samhällets och omgivningens uppskattning för det man har åstadkommit och skuld för sådant man gjort under givna förutsättningar.

En generell erfarenhet från forskningen om posttraumatisk stress är att 20 procent av dem som varit insatta i krishantering/krig någon gång under sitt liv får problem som i huvudsak kan hanteras av den enskilde eller med den befintliga om-

givningens stöd, 5 procent får svårare problem och behöver extern professionell hjälp, 1 procent behöver omfattande vård. Veteranorganisationen anordnar aktiviteter för enskilda som söker stöd och i förekommande fall till familjemedlemmar och efterlevande, den ger och förmedlar professionell hjälp och bedriver informationstjänst och forskning.

Anders G Waldén

Veteranfrågor har en lång historik i Nederländerna, bland annat till följd av veteraner från Andra världskriget.

Nederländerna:

Sex av tio rekryter sållas bort

Den nederländska försvarsmaktens (NLFM) erfarenheter visar att 65 procent av de sökande faller bort i uttagning och utbildning. Att konkurrera med den privata sektorn är svårt, speciellt i högkonjunktur. Stora insatser har därför fått läggas på rekrytering, bland annat rekryteras avhoppad skolorning.

Rekrytering, mönstring och uttagning genomförs av Support Centre som är en del av försvarsmakten. Stora ansträngningar läggs på att kommunicera med arbetsmarknaden i syfte att skapa en positiv mediabild och informera om olika jobb inom NLFM. Parollen är att kunden står i centrum och försvarsmaktens mönstrings- och uttagningsprocedurer måste kortas ner så att individen helst kan anställas inom en månad från det att han eller hon visar intresse.

Andelen andra- och tredje generationens invandrare, som gått i skola och behärskar språket ökar och utgör numera en målgrupp för särskilda rekryteringsansträngningar.

Ytterligare en åtgärd är att i samverkan med skolöverstyrelsen komplettera yrkeskolornas program med utbildningsinnehåll som kan leda till anställning inom försvaret.

Från politiskt håll uppfattas det som gynnsamt att så kallade dropouts från or-

dinarie skolor fångas in till en yrkesutbildning. Under 2007-2008 undergick 5000 individer sådan utbildning varav 200 nu är anställda.

Medicinsk personal såsom kirurger, narkospersonal och annan specialistkompetens som behövs i fält anställs numera via civila sjukhus som mot betalning åtar sig att bemanna fältsjukhus och andra militära sjukvårdsenheter med personal. I vissa fall bekostas växeltjänstgöring i främmande länder för att personalen skall lära sig hantera vissa skador och sjukdomar. Ett fyraårigt utbildningsprogram har utvecklats för sjukvårdspersonal inom försvarsmakten.

Toleransen vidgas

Statistiken visar att av de intresserade rekryterna tappar man totalt ca 65 procent av de sökande i uttagning och grundläggande utbildning.

Hälften av dem som försvinner sållas bort

på grund av otillräcklig fysisk eller psykisk kapacitet, 35 procent försvinner under den grundläggande soldatutbildningen.

Orsaken uppges vara att formerna för grundutbildning inom vissa förband visat sig vara förlegade och befälen okänsliga för de förutsättningar som de sökande fört med sig. Individen måste känna sig välkommen till sin nya arbetsgivare, ges stöd och behandlas med större mått av hänsyn såväl under uttagning som under grundutbildning.

Uttagningskraven för olika befattningar ses nu över och toleransen vidgas där man tidigare kanske kunnat kosta på sig att vara mera rigid. Hjälpmedel, såsom laserbehandling av en blivande pilot med synfel, accepterandet av plattfot som istället för att ratas, förses med inlägg och hjälp till fysisk träning inom ramen för grundutbildningen, är nya medel för att förbättra rekryteringen.

Korta kontraktstider problem

Från att tidigare ha fokuserat på tidsbegränsade kontrakt om 3-5 år för soldater och underbefäl, har man numera valt att hålla anställningstiden öppen till ca 35 års ålder, då man bestämmer om vidareanställning eller avsked.

Foto: Nederländska Försvarsmakten

Stora summor läggs idag i Nederländerna på rekryteringsåtgärder.

De korta kontraktstiderna som innebar ständiga överväganden om framtiden, gav en osäkerhet hos såväl arbetstagare som arbetsgivare och medförde en hel del byråkrati. Individen kan naturligtvis söka avsked närsomhelst efter fullgjord minimitid, vilken varierar med den kostnadsfria utbildningens omfattning. Exempelvis måste soldater stanna minst två år efter genomförd grundutbildning och – piloter minst åtta år efter genomförd grundläggande flygutbildning. Skulle en anställd ensidigt vilja lämna tidigare blir denne återbetalningsskyldig.

Pengar till rekrytering

Stora summor avdelas årligen för rekryteringsåtgärder, personal för att stödja individernas utveckling, löner och förmåner i olika kategorier och syften. Personalkostnaderna i den nederländska försvarsmakten utgör idag ca 56 procent av en försvarsbudget om ca € 8,5 mrd (Ca 93 mrd SEK). Dessutom tillförs försvarsmakten medel för att täcka insatsrelaterade kostnader, bland annat för personal, från en extern gemensam fond för krishantering. 2009 års budget innehåller ytterligare besparingar på materiel till förmån för personalmedel.

Lönepolicyn innebär att upprätthålla förhållandevis höga löne- och ersättningsnivåer i yngre åldrar och löneutvecklingskurvan planar efterhand ut. En nyrekryterad soldat under grundutbildning tjänar dock bara € 1.000/månad (ca 10 600 svenska kronor), men har i gengäld starkt subventionerad mat och husrum på kasern i veckorna när förbandet är på regementet och har fri mat mm under övning och insats.

I snitt tjänar en soldat € 25.000 (ca 265 900 svenska kronor) om året, givet att han genomför en 4 månaders insats och/eller normal övningsverksamhet.

Utbildning kan påbörjas året om

Erfarenheten under senare år visar att grundutbildning av nyrekryterad personal inte kan genomföras vid enstaka tillfällen under året om man vill fånga upp en person med någon attraktion på arbetsmarkanden. Inom armén och marinkåren påbörjas utbildning varje månad och genomförs dels individvis delvis i grupp under 10 veckor. Pilotuttagningen, inkluderande grundläggande skolflygutbildning, genomförs numera inom fyra veckor.

För att säkerställa tillgänglighet och få

efterfrågad effekt lämnade man det med värnplikten förknippade systemet med kompensationen genom ledighet.

Personalen i den nederländska försvarsmakten får idag € 100/dygn (ca 1060 svenska kronor) före skatt vid förbandsövning eller annan motsvarande kommendering borta från regementet, men inga lediga dagar. Missionstillägget vid insatser är ca € 100/dygn efter skatt och den nu vanligen tillämpade rotationsperioden om 4 månader utan leave ger 3 veckors ledighet, sex månader ger 4 veckor. Antalet insatsmånader under anställningsperioden ger viss avkastning i ledighet som frigörs i samband med avsked.

Anders G Waldén

Fakta: Nederländerna

Befolkning: 16,6 miljoner.

Försvarsbudget: Ungefär dubbelt så stor Sveriges.

Personalvolym: Den nederländska Försvarsmakten har kring 65 000 anställda varav ungefär 25 000 civila.

Sjöröveri i vår tid

Disney's romantisering av sjöröveriet som livsform i filmen *Pirates of the Caribbean* har blivit en publiksuccé. Vår tids sjörövare utgör precis som sina föregångare under piratverksamhetens guldålder, som sträckte sig från omkring 1570 till cirka 1730, ett hot mot den fria sjöfarten. Nu som då handlar det om kriminella våldsaktörer vars mål är vinst.

Sedan drygt två år tillbaka är det attackerna från pirater som opererar utanför Somalias kust som tilldragit sig störst uppmärksamhet. Dessa är ett exempel på maritim kriminalitet som inte bara utgör ett hot för sjötrafiken i de aktuella farvattnen utan hotar också humanitärt bistånd och stabiliseringsinsatser inom den av krig och kriser hårt drabbade regionen kring Afrikas horn.

Antalet incidenter som kan relateras till sjöröveri uppvisar en stark ökning. Från att år 2004 endast omfatta två fall hade siffran stigit till trettio år 2007 för att i fjol vara uppe i mer än sjuttio rapporterade fall.

Piratstaten

Puntland är en provins belägen i norra Somalia. Området har utvecklats till vad som närmast kan karakteriseras som en självstyrande piratstat. Det har skett genom att dels själva kapningarna inbringat stora summor pengar, dels att denna verksamhet kompletterats med likaledes illegala och vinstgivande verksamheter som vapen- och människosmuggling samt droghandel.

En förklaring till denna negativa utveckling kan sökas i en svag somalisk centralregering. En kompletterande förklaring är förekomsten av en stark islamitisk upprörelse i de södra och centrala delarna av Somalia vars drivkraft är politisk förändring. Att relationerna mellan denna och de profithungliga piraterna är närmast fientliga bidrar till ytterligare sönderfall i landet.

Det relativa välstånd som genereras av kapningarna och den status som omger piraterna leder till att det inte råder någon brist på villiga rekryter. Samtidigt förekommer uppgifter om att somaliska provinsmyndigheter i Puntland, liksom centralregeringen, har förgreningar till de kriminella aktiviteter som förekommer utanför landets kust och profiterar på de vinster som kapningarna inbringar.

En fallskärm som släpps av ett mindre flygplan observeras av US Navy när den faller mot MV Sirius Star, en supertankern efter denna världens största kapning, mot en lösensumma av tre miljoner dollar. Men fe

Utrustning och taktik

En viktig förutsättning för ett lyckat piratdåd är faktorerna överraskning och snabbhet. För detta krävs snabbgående båtar. Eftersom dessa kan ha begränsad sjövärdighet utnyttjas ibland moderfartyg som kan vara större, tidigare kapade handelsfartyg som bytt ägare och roll.

Sjörövarna har god tillgång på effektiva

handeldvapen och kulsprutor liksom lätta rekylfria raket-/ granatgevär och pansarskott. Sambandsutrustningen håller ett bra internationellt snitt i form av mobiltelefoner datorer och GPS.

Taktiken kan vara att med ett varierande antal snabbgående båtar omringa det fartyg som utvalts som offer, samtidigt som man beskjuter detta. Ett annat vanligt tillvägagångssätt för sjörövarna är att, förklädda till fiskare, manövrera intill det utvalda fartyget för att därefter omedelbart borda detta. Bordning kan ske mycket snabbt vilket också gäller för större fartyg.

Vattenkanoner mot raketgevär

Ett fartyg kan oftast motstå finkalibrig eld. Värre blir det om angräparna använder sig av exempelvis raketgevär som slår hål i skrovet. I sådana situationer ökar sannolikheten för att fartyget hamnar i kaparnas våld. När angräparna övertagit fartyget kan de välja

Foto: REUTERS/David B. Hudson/US Navy photo

ar, uppenbarligen en betalning till somaliska pirater som kapat Sirius Star utanför Somalias kust, den 9 januari 2009. Piraterna frigav den saudiska em personer drunknade när deras båt kapsejsade under flykten med en del av bytet.

att begära en lösensumma alternativt att lägga beslag på fartyget med tillhörande last. Besättningens liv sparas ofta om det handlar om att utkräva en lösensumma. Väljs alternativet att beslagta fartyget kan önskan om att göra sig av med besättningen leda till att den mördas.

För fartyg i kommersiell trafik blir betydelsen av olika skyddsåtgärder allt mera uppenbar. Olika arrangemang för att förhindra antring är en lösning. Vattenkanoner är en annan och dessa har visat sig vara effektiva. Beväpnade vakter ombord är en lösning som flertalet rederier verkar undvika. Olika kombinationslösningar i syfte att höja skyddsnivån kan givetvis väljas.

EU:s svar på hotet

Under kodnamnet Atlanta genomför EU en marin operation i havsområdena utanför Somalias kust. Uppgifterna är havsövervakning, skydd av handelsfartyg samt av de far-

tygstransporterade hjälpsändningar avsedda för Somalia som passerar dessa farvatten. Det totala antalet fartyg som rör sig inom aktuellt havsområde är cirka 20 000 per år. Givet storleken på detta havsområde utgör EU:s sjöstyrka, vilken uppges omfatta sex fartyg, en liten styrkeinsats.

Havsområdets storlek och den korta tid som normalt karakteriserar en attack utförd av pirater, det kan handla om en halvtimme, gör det svårt för sjöstyrkan att hinna ingripa i tid. Havsövervakningsflyg liksom ombordbaserade helikoptrar blir kritiska resurser för att i tid upptäcka och kunna ingripa mot attacker.

Andra problem

För de västliga rättsstaterna existerar ett antal intrikata juridiska problem när pirater infångas. På vilken rättslig grund skall dessa ställas inför rätta? Bland annat gäller att ingen kan ställas inför rätta om lagliga

grunder saknas. Rättssäkerhet krävs vid varje rättegång och för en fällande dom krävs övertygande bevis. Möjligheten att överklaga måste finnas. Konsekvensen har blivit att sjöröveri kan bedrivas mer eller mindre utan risk för rättslig påföljd. En för framtiden viktig fråga blir hur rättsstaten skall klara av att skydda människoliv och kommersiella intressen i en situation där sjöröveriet riskerar att tillta?

Lösningen av problemet med piratdåden utanför Somalias kust finns på land, där kraftkällan finns för den kriminella verksamheten till sjöss. Det är här piraterna lever, bor och har sin logistiska bas. En avgörande förutsättning för att komma åt problemets kärna är en fungerande somalisk regering som har kontroll över sitt territorium. Dit är vägen mycket lång.

Överstelöjtnant Tommy Jeppsson

*Lärare i strategi vid
Försvarshögskolan i Finland.*

Kaukasus i stormakternas fokus

Gas- och oljeledningar, Ryssland och Iran som grannländer, konflikter med armeniska minoriteter i Nagorno-Karabach. I Azerbajdzjan är det tydligt att ett land kan ha ett svårare säkerhetspolitisk utgångsläge än Sverige.

Folk och Försvar – (FoF) i vilkas aktiviteter Officersförbundet, genom sitt SACO-medlemskap, alltsomoftast deltar – anordnar studieresor till säkerhets- och militärpolitiskt intressanta länder. Höstens resa gick till södra Kaukasien, ett högintressant område även ur svensk synvinkel. Den militärpolitiska aktualiteten var så hög att genomförandet av resan på grund av femdagarskriget i Georgien höll på att omtintgöras. Som alltid i FoF sammanhang deltar kunniga och intresserade representanter från FoF varierande medlemsgrupper till exempel riksdag, myndigheter och försvarsengagerade vilket allt sammantaget stimulerar och berikar utbytet. Besöket genomfördes i både Georgien och Azerbajdzjan. I denna text behandlas huvudsakligen Azerbajdzjan.

Rikedom blev nobelpreis

Med landet finns gamla skandinaviska band genom vikingafärder och naturligtvis bröderna Nobels Naftablag i Baku som till del kan sägas fortleva i nobelpreisen vilka azerierna gärna anser sig ha del i.

Azerbajdzjans säkerhetspolitiska situation domineras av geografin och geologin. Landet ligger klämt mellan Ryssland, Iran och Armenien och med det senare befinner sig Azerbajdzjan i en svår territoriell konflikt om Nagorno-Karabach (N-K). Formellt råder krigstillstånd sedan konflikten bröt ut runt 1990. N-K utgör folkrättsligt en del av Azerbajdzjan men står under armenisk militär kontroll sedan 1993. N-K och angränsande azeriska delar blir alltmer integrerade i Armenien. Omfattande befästningar gör det svårt för Azerbajdzjan att militärt återerövra området.

Lösning av N-K-frågan står högt på den politiska dagordningen, inte minst på grund av ett stort antal azeriska internflyktingar. Föreställningen om att återta N-K med om-

nejd monopoliserar utrikespolitiken och jämte en oförsonlig inställning till Armenien försämrar Azerbajdzjans förbindelser med andra länder, exempelvis Armeniens bundsförvant Ryssland. Ryssland stöder direkt och indirekt Armenien, bland annat med luftförsvar. Rysslands krig med Georgien i augusti 2008 om utbrytarområdena Sydossetien och Abchazien skulle kunna aktualisera tanken på en liknande utveckling i Azerbajdzjan. En möjlig upptrappning skulle vara att Armenien med ryskt stöd påbörjar en folkrättslig kampanj för att formalisera N-K:s nuvarande ställning. Den ryska utrikespolitikens syfte är sannolikt att undvika flera samtidiga antagonister. Det ligger därför i Rysslands intresse att vidmakthålla goda förbindelser med Azerbajdzjan, eftersom del av landets olja och gas därigenom kan exporteras norrut genom Ryssland i stället för direkt till Europa.

Olje- och gasfyndigheter

Azerbajdzjan förfogar över betydande olje- och gasresurser. Dock ej mer än enstaka procent av världens produktion och reserver. Detta skapar ändå en konkurrenssituation genom vilken kan Azerbajdzjan kan befaras komma i kläm mellan Ryssland och EU.

Energiutvinningen i Azerbajdzjan är också viktig för Europa, eftersom en inte oansenlig del av den europeiska importen

kommer från denna del av Kaspiska havet. Ryssland synes sträva efter transportmonopol på gas- och oljeexport till Europa från centrala Asien. Den enda nuvarande konkurrensen av betydelse är ledningarna genom Kaukasien och Turkiet. Från EU:s håll önskar man en utvidgning och förlängning av nuvarande rörledning, den så kallade Nabucco-ledningen genom Turkiet och Balkan till Wien. Detta skulle kunna bli ett hot mot ryska intressen, varför Gazprom planerar ett eget projekt, South Stream genom Ryssland, Svarta havet och Bulgarien likaledes till Österrike.

Transporten av olja och gas till Europa – utanför ryskt eller ryskkontrollerat territorium kommer att sysselsätta och påverka EU och dess medlemsstater under många år framöver.

Johan Molin

Karta: Wikipedia

Fakta: Azerbajdzjan

Statsskick: Republik

Yta: 86 600 km²

Befolkning: 8,5 miljoner

Huvudstad Baku med 2.1 miljoner invånare

Huvuddelen (91%) azerier, talar azeriska och är av muslimsk tro

ANNONSERA I

Officerstidningen

Medlemstidning för Officersförbundet

SVERIGES STARKASTE ANNONSORGAN INOM FÖRSVARSEKTORN!

*Direktkanalen till beslutsfattare och
inköpare inom bl a;
FMV, FRA, FOI, FortV, MUST,
Pliktverket och Högkvarteret.*

25 000
läser ditt budskap

Annonsavdelningen

Tel: 08-742 10 08 • Fax: 08-742 10 09 • Mail: info@irmermedia.com

Opinion 2008: svenskarna vill

I efterdyningarna av försvarsdebatt och kriget i Georgien genomförde styrelsen för psykologiskt försvar sin årliga opinionsundersökning. Flera svängningar i opinionen syns, jämfört med föregående år. Fler är positiva till den svenska insatsen i Afghanistan, och fler vill se mer pengar till försvaret. Samtidigt består det faktum att många svenskar struntar i ämnet.

– Den övergripande trenden som man kan se är att det är allt fler som inte har någon uppfattning om försvarsfrågorna, säger Göran Stütz, tidigare forskningschef vid Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF) och som sammanställt ett flertal opinionsundersökningar.

Enligt SOM-institutet i Göteborg som regelbundet undersöker svenskars intresse för olika frågor hamnade försvars- och utrikesfrågor på fjortonde plats av arton när människor 2007 fick välja vilka frågor de ansåg vara viktiga. De viktigaste frågorna då var sjukvård, sysselsättning, samt utbildning och miljö.

– Förklaringen till det låga intresset kan nog vara att allt färre stiftar bekantskap med ämnesområdet. Det finns frågor som är av betydelse för den enskilde. Frågan är helt enkelt inte aktuell, den har till exempel inte stått högt upp på agendan i de senaste valrörelserna, säger Göran Stütz.

Turbulent och komplex tid

Tidigare fanns en omfattande värnplikt och ett kallt krig som gjorde att försvarsfrågorna enklare kunde infogas i de stora samhälleliga frågorna. Idag har försvarsfrågorna blivit mer komplexa, hotbilderna diffusa och konflikterna komplicerade.

Samtidigt var tiden innan och under undersökningen 2008 mycket turbulent inom försvarssektorn. Våren, sommaren och hösten 2008 bubblade svenska medier av försvarsfrågor. Georgienkrisen, FRA-debatten, nedläggningshot mot förband, försvarsekonomi och misstankar om att Försvarets specialförband inte skulle ha rapporterat misstänkt tortyr under operation Artemis i Kongo 2003.

2008 anser nästan fyra av tio svenskar att utgifterna för försvaret bör ökas, tre av tio vill att utgifterna ska vara oförändrade, en av tio att de ska minskas. Detta är en markant skillnad från 2007 års undersökning där betydligt färre ansåg att utgifterna borde ökas.

Missnöje med försvarspolitik

I höstens undersökning kan också utläsas ett missnöje med den förda försvarspolitikerna under 2000-talet. Nästan varannan anser att den har varit dålig, jämfört med en av fyra som anser att den varit bra och en av fyra har ingen åsikt i frågan. För utrikespolitiken är situationen den omvända. Varannan är nöjd, var fjärde är missnöjd och även här är var

fjärde utan åsikt.

Det går även att utläsa att trenden sedan 2006 är att fler anser att Rysslands utveckling är negativ för Sverige.

– Det är troligt att främst Georgienkonflikten haft en påverkan vad gäller synen på Ryssland, men orsaken till sådana här svängningar är svåra att svara på. Skulle vi göra en undersökning nu skulle vi kanske få se andra resultat. Men det gäller flertalet undersökningar av detta slag och inte bara den här, säger Göran Stütz.

Daniel Skoglund

Fakta: SPF Opinion

Undersökning genomförd: 25 augusti–13 oktober 2008

Metod: Postenkät

Antal personer i urvalet: 1998 (18-74 år)

Svarsprocent: 48 procent (961 personer)

Bortfallsanalys: SPF har försökt att via efterbehandling (efterstratifieringsestimation) av svaren kompensera för bortfallens eventuellt snedvridande effekt.

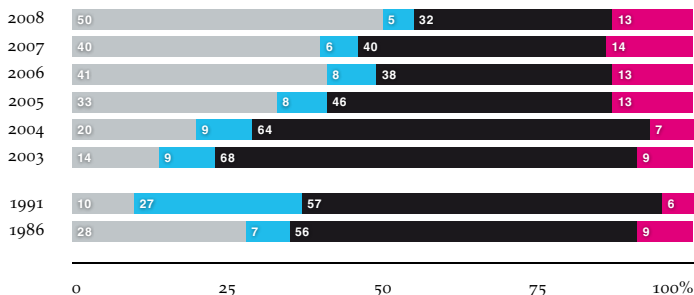
Fotnot: SPF lades ner vid årsskiftet och har uppgått i den nya myndigheten för samhällets skydd och beredskap, MSB. För hela opinionsundersökningen, se SPF:s webbplats.

Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet 2008 samt åren 1997-2007 och tidigare.

Tror du att den militära hotsituationen i vår närhet har förändrats om tio år? Tror du att det för vår del då...

Frågeversion olika år, se förteckning

- HAR BLIVIT OTRYGGARE ÄN IDAG/MER HOTFULL
- HAR BLIVIT TRYGGARE ÄN IDAG/MINDRE HOTFULL
- ÄR OFÖRÄNDRAD MOT IDAG/UNGEFÄR LIKA HOTFULL /DENSAMMA SOM IDAG
- INGEN ÅSIKT

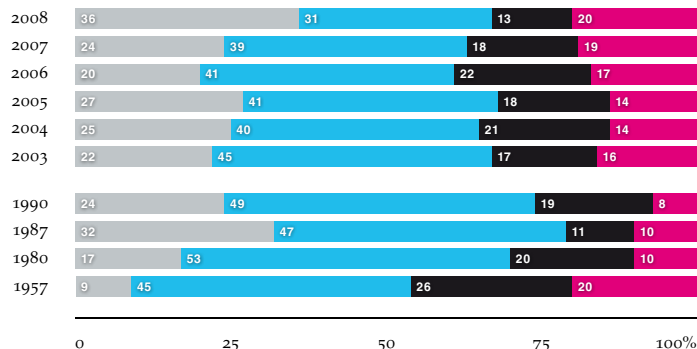
Trenden är tydlig, fler ser pessimistiskt på del militära hotsituationen i framtiden. Speciellt stor förändring syns mellan 2007 och 2008

Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret 2008 samt åren 1995-2007 och tidigare.

Tycker du att statsutgifterna för vårt militära försvar bör ökas, behållas oförändrade eller minskas?

Frågeversion olika år, se förteckning

- ÖKAS
- BEHÅLLAS OFÖRÄNDRADE
- MINSKAS
- INGEN ÅSIKT

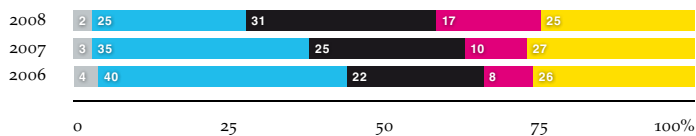
En tydlig förändring har skett i synen på resurser till försvaret mellan 2007–2008. 2007 var en minoritet för ökade resurser till försvaret. 2008 är det en svag majoritet för mer resurser.

se mer resurser till försvaret

Uppfattning om den hittills under 2000-talet förda försvarspolitiken 2008 samt åren 2006-2007.

Vad tycker du om den försvarspolitik som förts av Sverige hittills under 2000-talet?

- MYCKET BRA
- GANSKA BRA
- GANSKA DÅLIGT
- MYCKET DÅLIGT
- INGEN ÅSIKT

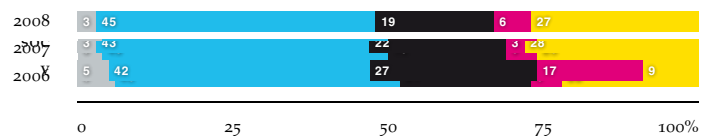

48 procent anser att den förda försvarspolitiken under 2000-talet är dålig. 27 procent anser att den är bra. För utrikespolitiken (se tabell 44 intill) är andelen nöjda i majoritet.

Uppfattning om den hittills under 2000-talet förda utrikespolitiken 2008 samt åren 2006-2007.

Vad tycker du om den utrikespolitik som förts av Sverige hittills under 2000-talet?

- MYCKET BRA
- GANSKA BRA
- GANSKA DÅLIGT
- MYCKET DÅLIGT
- INGEN ÅSIKT

48 procent av svenskarna är nöjda med 200-talets utrikespolitik. 25 procent missnöjda. Skillnaden i synen på förda utrikespolitik och försvarspolitik är tydlig, (se tabell 43)

DSV Road AB är ett av marknadens ledande transportföretag med platskontor på 26 orter i Sverige och ca 1 250 anställda.

Vi utför landbaserade transporter inom Sverige och hela Europa. Tillsammans med våra systerbolag DSV Air & Sea AB och DSV Solutions AB kan vi erbjuda våra kunder kompletta helhetslösningar för hela logistikkedjan.

Läs mer på:
www.dsv.com/se

Notiser från Försvarmaktens personalansvarsnämnd

Passerade flygfält på fem meters höjd

En befälhavare på ett transportflygplan avslutade ett flygpass med en överflygning av ett flygfält där personer stod uppställda. Överflygningen skedde på 5 meters höjd, vilket betyder att han riskerade säkerheten för besättningen och för personerna som stod uppställda på flygplatsen. Enligt Försvarmaktens personalansvarsnämnd var officeren medveten om att han bröt mot säkerhetsreglerna och ett sådant agerande kan utgöra grund för uppsägning. En uppsägning från arbetsgivarens sida får dock inte grundas på omständigheter som arbetsgivaren känt till i mer än två månader. I det här fallet blev den otillåtna överflygningen känd av dåvarande flyginspektören mer än två månader innan anmälan skickades till personalansvarsnämnden. Därför kan officerens agerande bara få en disciplinpåföljd, i det här fallet löneavdrag med 25 procent av lönen i 25 dagar.

Även en officer som var styrman på transportflygplanet under överflygningen är anmäld till personalansvarsnämnden. Officeren var medveten om att överflygningen var otillåten,

men han hade inte uppfattat att den skulle ske på endast fem meters höjd, utan på 30 meters höjd, som är den lägsta tillåtna höjden som en befälhavare själv kan besluta om. Nämnden anser att officeren borde ha reagerat och försökt att se till att överflygningen genomfördes på rätt sätt. Nämnden inser dock att officeren inte hade någon verklig möjlighet att påverka eller förhindra befälhavarens agerande. Styrmannens ärende i personalansvarsnämnden är därför avskrivet.

Anmäld till åtal för misshandel alternativt tjänstefel

En officer som använt sig av våld som en tillrättavisning av en värnpliktig som stod under officerens befäl är anmäld till åtal. Officeren är skäligen misstänkt för misshandel alternativt tjänstefel.

Officer sägs upp

En officer har blivit uppsagd från sin anställning. Han hade dels varit olovligt frånvarande från arbetsplatsen under lång tid. Han skulle

också genomgå rehabilitering, vilken han inte medverkat i fullt ut. Detta tillsammans gör att officeren sägs upp.

Återredovisade inte uttagen ammunition

En officer som glömt två tårgasfacklor i en terrängbil efter en övning och därefter inte återredovisat dem får löneavdrag med 25 procent av lönen i tre dagar. Uttagen ammunition ska återredovisas senast fjorton dagar efteråt, enligt förbandets bestämmelser. Förbandschefen har dock fortsatt förtroende för officeren och anser att det inträffade orsakades av slarv och av en ansträngd arbetssituation.

Beviljade tjänstledighet felaktigt

En officer har överskridit sin befogenhet i samband med att han beviljade en medarbetare tjänstledighet med bibehållen lön. Officeren har inte följt förbandets tjänsteföreskrifter för beslut om tjänstledighet. Påföljden blir en varning.

Förtjänstmedaljörer och stipendiater utsedda

Under förbundsmötet i mitten av november förra året överlämnades ett antal förtjänstmedaljer och stipendium.

Förtjänstmedalj har överlämnats till Anna Borén, OF Halmstadskolorna, före detta ledamot i förbundsstyrelsen Claes-Göran Dahl, OF Ä, redaktör Liling Hermansson, OF Skaraborgarna, före detta ledamot i förbundsstyrelsen Johan Krusell, OF MarinB/ SSS, ledamot i förbundsstyrelsen Gunnar Markström, OF Bothnia, valberedningen Roger Nielsen, OF Halmstadskolorna, före detta 2.e vice förbundsordförande Peter Oscarson, OF Ärna, ledamot i förbundsstyrelsen Gustaf Palm, OF HKV

Officersförbundets stipendium för gott fackligt ledarskap, har tilldelats

Leif Edström, OF F 21
Greger Ellberg, OF Södra Skåningarna
Hans Lundgren, OF HkpF

Leif Edström och Hans Lundgren är två av tre medlemmar som fått Officersförbundets stipendium för gott fackligt ledarskap. Den tredje stipendiaten, Greger Ellberg, hade inte möjlighet att närvara vid förbundsmötet för att ta emot sitt stipendium.

Foto: Sandra Lang

Foto: Björn Lundell

Insändarskribenterna är kritiska till att utbildningen för specialistofficerare inte är arbetstidsreglerad.

Arbetstidsreglering på kurs är väl självklart – eller inte?

Under våren 2009 genomför Markstridsskolan yrkes- och befattningskurser som utgör sista delen i specialistofficersprogrammet 07/08. Inriktningarna är bland annat eldledning/pjäsch och Strf 90/LVKV90. För att merutnyttja detta kurstillfälle som uppstår kommer även ett antal yrkesofficerare delta som elever på dessa kurser. En mycket bra samordning av nödvändig kompetensutveckling!

Vi är fem officerare från Skaraborgs regemente som kommer delta i dessa kurser under våren. Vi har nu blivit varse att vi ej kommer vara arbetstidsreglerade under perioden på Markstridsskolan. Vi har dessutom förstått att Officersförbundet centralt skrivit under detta avtal. Vi finner det mycket märkligt särskilt som det inte var en av förutsättningarna när vi sökte våra kurser.

Vi finner inga rimliga anledningar till att vi inte ska vara arbetstidsreglerade under aktuella kurser. Om man tar del av Officersförbundets fackliga program som fastställdes av kongressen 2005 framgår det under punkten 3.3.4: *”Mot bakgrund av den erkända betydelsen för hälsa och välbefinnande som vila och ledighet har ska ramavtal också vara enkla och innehålla sådana skyddsregler som återfinns i arbetstids- och arbetsmiljölagen samt i EU-direktiven.”* samt något längre ner i texten under samma punkt:

”Officerens arbetstid är en begränsad resurs vars användning måste planeras”. När man läser dessa två utdrag förefaller det mycket tydligt att Officersförbundet har för avsikt att verka för att vi officerare skall vara arbetstidsreglerade. Då förefaller det föreliggande avtalet som är påskrivet av samma förbund som stadfäst ovanstående ännu märkligare.

Via vårt arbetsplatsombud har vi ställt frågan till Officersförbundets centrala kansli om bakgrunden till avtalet och vi fick då följande svar den 13/1 -09: *”När det gäller bakgrunden så tycker förbundet att det är olyckligt att olika kategorier som genomför utbildning under likartadelsamma betingelser ska ha skilda villkor.”*

Vi har två genmälen på det svaret:

1. Varför accepterade Officersförbundet det ”sämre” alternativet, det vill säga att ingen har reglerad arbetstid istället för att sträva efter att alla ska ha reglerad arbetstid. Vi uppfattar det som praxis på arbetsmarknaden att man strävar efter att införa det bättre av två alternativ generellt när olika kategorier har olika villkor.
2. Vår uppfattning är att våra specialistofficerskollegor inte tycker det är konstigt eller olyckligt att vi har olika villkor. De är inställda på att detta är en avslutande

del av sin utbildning och har vetat om förutsättningarna sedan tidigare. Diskussionen om att arbetstidsreglera alla elever oavsett skola/kurs bör också föras men inte här och nu.

Vi är förmodligen inte många yrkesofficerare som drabbas av detta mycket tveksamma avtal och det kanske är en anledning till att Officersförbundet chansar och hoppas att det inte ska bli protester bland medlemmarna. Vi hoppas att det inte är så.

Officersförbundets centrala ledning kan omöjligtvis ha gjort en ”marknadsundersökning” innan detta avtal skrevs under. Våra lokala fackrepresentanter visste ingenting om det. Märkligt. Förtroendet för Officersförbundet sviktar, med kraft, när denna typ av dåligt underbyggda och anmärkningsvärt dåliga avtal skrivs under, som vi uppfattar det, av bara farten!

Kn Daniel Lagrell

Kn Anders Treijner

Kn Christian Svensson

Lt Olle Román

Lt Anders Hildemar

Skaraborgs regemente, P4

Foto: Niklas Gustafsson/FBB

Till vad ska vapnen brukas? Vilka är Sveriges nationella värden och intressen i omvärlden som Försvarsmakten ska främja?

Försvarets grundfrågor måste analyseras

Politikerna måste gå djupare i försvarets grundfrågor, annars kan ingen meningsfull försvarspolitik föras. Det anser major Tobias Ekman, nu studerande på chefsprogrammet 07/09.

I planeringsanvisningarna hösten 2008 fick Försvarsmakten en ny uppgift:

”1. Försvara Sverige och upprätthålla våra grundläggande värden och intressen. Detta sker genom insatser globalt, i Europa, i närområdet och på vårt eget territorium;”

I vår kommer den proposition som skall ge svar på Försvarsmaktens långsiktiga uppgifter och inriktning. Men innan man övergår till att bestämma vilka utbildningsorter som skall finnas i framtiden och vi börjar ställa olika särintressen mot varandra är det några frågor som fortfarande behöver svar. Vad innebär den nya uppgiften egentligen?

Vad innebär det att vi skall värna om demokrati, rättsäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter globalt? Vilka uppgifter är det tänkt skall lösas och tillsammans med vem?

Skall Försvarsmakten nu förberedas för att kunna värna våra svenska värderingar i stater där dessa värderingar bryts i t.ex. Afrika el-

ler mellanöstern? Hur skall vår förmåga se ut för att hantera en sådan uppgift och hur stor styrka krävs?

Starkt utlandsberoende

Handel med vår omvärld har byggt och bygger fortfarande det svenska välståndet. Sverige är ett av de mest utlandsberoende länderna i världen. Innebär det att Försvarsmakten tillsammans med andra skall skydda den globala handeln för att skydda vårt vitala nationella intresse. Vilket havsområde är viktigast? Finska viken i vårt närområde eller Adenviken i mellanöstern som en knutpunkt för den globala handeln? Är det ubåtar till Östersjön eller nya fartyg för världshaven som behövs? Tänkvärt är även att i internationella relationer så är en stat som vill tillgodose och säkra sina intressen alltid konfronterad av andra stater som vill tillgodose och säkra deras intressen. Men för att förstå vad det innebär för Sverige krävs en analys. En sådan preciserad analys saknas från Försvarsberedningen. En analys kan hjälpa till med att svara på vilka förband och förmågor som krävs för att kunna skydda våra värden och intressen mot andra aktörer och hot.

Räcker lagen till?

Vilket ansvar har egentligen Försvarsmakten fått när det gäller vår nationella säkerhet på vårt eget territorium? Framför allt finns det lagar och regelstöd så att Försvarsmakten kan göra rätt avvägningar när förbandschefer, soldater och sjömän måste fatta beslut om olika åtgärder där det föreligger en risk för intressekonflikt mellan ett individuellt medborgarperspektiv och ett kollektivt statsperspektiv?

Jag tycker att det är viktiga frågor som fortfarande ligger obesvarade inför vårens inriktningsproposition. Hur är det tänkt att Försvarsmakten skall kunna värna våra nationella värden och intressen i omvärlden? Vilka intressekonflikter kan Sverige komma att bli en del av och vem delar vi dem med? Vilken roll skall Försvarsmakten ha i det svenska samhället för att värna om Sveriges säkerhet? På politisk nivå och inom Försvarsmakten måste det skapas en djupare förståelse och svar på dessa frågor innan vi går till nästa steg i bedömandet och väljer val av alternativ för lösa Försvarsmaktens nya uppgift.

Major Tobias Ekman
Chefsprogrammet 07-09
Försvarshögskolan

Åklagarmyndigheten söker Säkerhetshandläggare

Läs mer på www.aklagare.se

I myndigheten arbetar cirka 1 200 personer, ungefär 850 av dem är åklagare. Åklagaren är en länk i rättskedjan med uppgift att leda brottsutredningar, väcka åtal och föra talan i domstol. Myndigheten är en modern, utvecklingsinriktad organisation som arbetar för att brottsligheten ska minska.

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Foto: Försvarsbildbyrå / Anders Karlsson

Platsannonsera i Officerstidningen

För bokning av platsannons,
ring annonsavdelningen
Annonschef Patrik Irmér 08-742 10 08
Mikael Åman 08-742 01 50

Försvarmaktens Telenät- och Markteleförband (FMTM) ansvarar för Försvarmaktens teletekniska infrastruktur. FMTM genomför systemdrift/ driftledning av Försvarmaktens gemensamma telekommunikationsstruktur samt systemdrift/ driftledning av fasta insatslednings-system för militärstrategiska/ operativa funktioner och för sjö- och luftstridskrafter. Förbandet har ca 90 yrkesofficerare och 210 civilanställda och är ett Försvarmaktsgemensamt förband med verksamhet på flera orter.

Försvarmaktens Telenät- och Markteleförband (FMTM) söker

LEDNINGSSYSTEMOFFICER (Nivå: YOF 5 alt 6) ; BÅLSTA

Huvudsakliga arbetsuppgifter:

- Systemdriftleda FM gemensamma telekominfrastruktur samt insatsledningssystem för sjö- och luftstridskrafter.
- Stödja vakthavande driftledare vad avser operativa/taktiska konsekvenser vid felsituationer.
- Tjänstgöra som vakthavande ledsystofficer i teledriftcentral (TDC)
- Ansvarar för funktionsrapportering mot INSS.
- Stödjer FMTM Produktionsenhet, vad avser analyser vid avbrottsplanering.
- Samverka med TeK vid haveriutredningar.
- Företräda/stödja sektionschef.
- Medverka i projektarbeten samt i kompetensutveckling av andra medarbetare.
- Delta i övningar och utbildningar enligt särskild order.

Vill du veta mer om befattningen är du välkommen att kontakta Mj Nils-Erik Mellqvist, 018-28 00 30.

*Facklig företrädare OFR/O,
Joakim Bodin, 019- 39 52 12.*

samt

PLANERARE/OPERATÖR FÖR TAKTISKA DATA LÄNKAR (Nivå: YOF 5 alt 6); STOCKHOLM

Huvudsakliga arbetsuppgifter:

- Ansvara för planeringen av Länk 16 och IFF nyttjande mot svenska plattformar samt utländska plattformar i Sverige.
- Deltar på planeringskonferenser i Sverige samt utomlands som representant för JDLOC vad avser frågor gällande Länk 16 och IFF.
- Utföra frekvensplanering för Länk 16 nätverk inom svensk Flight Information Region och samverka med närliggande nationer vad gäller gränsöverskridande verksamhet.
- Bevaka frekvensavtal vad gäller Länk 16 och IFF inom Sverige samt inhämta kunskaper om övriga nationers frekvensavtal.
- Ansvara för att producera och distribuera OPTASK Link till svenska plattformar.
- Kunna agera som svensk samverkansofficer i en utländsk JDLOC då svenska plattformar opererar utomlands.
- Du bör ha en god förmåga att uttrycka dig i tal och skrift på engelska.
- Utbildning kommer i huvudsak att genomföras i JDLOC regi genom teori och praktik.
- Viss utbildning kan komma att ske ex. vid FMFS i Halmstad och utomlands.
- Det är en fördel om sökanden har sambands och ledningsbakgrund.

Vill du veta mer om denna befattningen är du välkommen att kontakta

Kn Torbjörn Strandberg, 08- 788 91 91.

*Facklig företrädare OFR/O,
Joakim Bodin, 019- 39 52 12.*

NÅGON ATT FRÅGA!

Vi erbjuder:

- Professionell telefonrådgivning och stödsamtal, kostnadsfritt.
- Soldathem på 14 orter tillgängliga för bl.a. anhörigträffar och familjeaktiviteter
- PREP-kurser i kommunikation för par i samband med utlandstjänstgöring

Läs mer om vårt familjeprogram för anhöriga till soldater i utlandstjänst på...

www.soldathem.org

Svenska
Soldathemsförbundet

-Hej! Är du nära någon som ska tjänstgöra utomlands?
Vi med! Välkommen med i gänget!

Invidzonen

EN FRIVILLIG ORGANISATION SOM VILL ÖKA STÖDET FÖR ANHÖRIGA TILL UTLANDSTJÄNSTGÖRANDE

exempel på våra aktiviteter:

- Maillkontakt med en annan anhörig (anonymt om du vill) regionalt och lokalt.
- Samtalsstöd / Mentornätverk.
- Vi skriver en bok för anhöriga – av anhöriga.
- Hemsidan Invidzonen.se med information, råd och tips samt ett levande forum.

Besök oss på www.invidzonen.se

- Vi informerar organisationer samt journalister om anhörigas situation idag och om vilket stöd som eftersöks.
- Vi arrangerar lokala träffar för möjligheten att skaffa sig ett nätverk och för att utbyta erfarenheter med andra i samma situation.
- Vill du vara ett stöd för någon annan? Anmäl dig som volontär eller som en av våra lokal samtalskontakter! Hos oss kan du få kontakt med andra anhöriga.